

Het is erop of eronder voor het grootste vrijhandelsakkoord van de EU ooit.

De Europese Unie staat op het punt om een handelsakkoord te sluiten met de zogeheten Mercosur-landen. Nederland probeert de deal samen met Frankrijk en Polen alsnog te voorkomen.

In de Uruguayaanse hoofdstad Montevideo moet deze week eindelijk het handelsverdrag tussen de Europese Unie en de Mercosur-landen uitkristalliseren. Als dat lukt, is het grootste vrijhandelsakkoord uit de geschiedenis van de EU na 25 jaar onderhandelen binnen handbereik. Tenzij Nederland er een stokje voor steekt.

De Tweede Kamer gaf het kabinet dinsdag de boodschap bondgenoten te vinden om te voorkomen dat er binnen de EU genoeg steun is voor het handelsakkoord. Nederland is niet de enige ontevreden lidstaat. Ook in Frankrijk, Polen en België zijn er de afgelopen maanden protesten geweest.

Wat is Mercosur ook alweer?

De naam komt van het Spaanse Mercado Común del Sur; de gemeenschappelijke markt van het Zuiden. Mercosur omvat Argentinië, Bolivia, Brazilië, Paraguay en Uruguay. Met deze landen (voorlopig zonder Bolivia dat recent is toegetreden en nog niet voldoet aan alle voorwaarden) wil de EU een vrijhandelsakkoord sluiten. Dat gaat niet alleen om tariefverlagingen, maar ook om het wegwerken van andere belemmeringen voor handel en investeringen. Het akkoord moet het economisch verkeer tussen de twee blokken eenvoudiger en goedkoper maken.

Vorig jaar voerde de EU €56 mrd aan goederen uit naar de Mercosur-landen, en voerde het voor €54 mrd in aan goederen uit de regio, vertelt econoom Cora Vandamme van de Belgische bank KBC in [een notitie](#). 'Na China is de EU daarmee de grootste handelspartner van het Mercosur-blok.'

De belangrijkste export van Mercosur naar de EU bestaat uit minerale producten, levensmiddelen, dranken en tabak, en plantaardige producten. De belangrijkste import bestaat uit machines en apparaten, chemische en farmaceutische producten, en transportmiddelen.

Wat zijn de voordelen van een akkoord?

'De Mercosur-landen beloven onder meer de tarieven af te schaffen voor 91% van de goederen die uit de EU worden geïmporteerd', zegt Vandamme. 'Dit zal een belangrijke impact hebben op de industrieproducten die onderhevig zijn aan hoge tarieven, zoals auto's en auto-onderdelen (met tarieven van respectievelijk 35% en 14% tot 18%), machines (14% tot 20%), kleding (35%) en chemicaliën (tot 18%).'

Omgekeerd belooft de EU de invoer van Mercosur-producten zoals sinaasappelsap, oploskoffie en fruit geheel of gedeeltelijk te liberaliseren. 'Ook wil de EU de hoeveelheden

vergroten van producten die tegen een gunstig tarief mogen worden ingevoerd, zoals rundvlees, gevogelte, varkensvlees, suiker en ethanol', aldus de KBC-econoom. 'De invoer uit Mercosur van gevoelige agrarische producten blijft dus wel gebonden aan limieten.'

Waarom is er verzet?

In 2019 werd een principeakkoord gesloten tussen de twee handelsblokken, maar er is nog steeds geen definitieve goedkeuring vanwege verschillende twistpunten. 'Die gaan onder meer over de angst van Europese bedrijven voor dumping, gevoeligheden rond de bescherming van productnamen en onenigheid over de duurzaamheidsprovisies', aldus econoom Vandamme.

De grootste tegenstand komt van de landbouwsector. Boeren zijn bang dat ze de concurrentiestrijd zullen verliezen van goedkopere producten van buitenaf die niet aan dezelfde normen zouden hoeven te voldoen. Het belangrijkste punt van discussie is het quotum voor rundvlees. Er zal meer rundvlees onder het tarief van 7,5% vallen, en een deel van het vlees en gevogelte wordt zelfs zonder invoerrechten toegelaten.

Eind november wees het Franse parlement het akkoord in een symbolische stemming massaal af. De Franse minister van buitenlandse handel Sophie Primas zag er een duidelijke opdracht in om de nee-stem door te vertalen naar de Europese Commissie en in de Europese Raad. Ook in het Poolse parlement stemde een overgrote meerderheid tegen het Mercosur-akkoord.

Valt het vrijhandelsakkoord nog tegen te houden?

Als het Mercosur-verdrag bepalingen bevat die nationale bevoegdheden overstijgen, is een uitgebreid ratificatieproces nodig. Dat betekent dat een unanieme goedkeuring door alle EU-lidstaten nodig is, net als goedkeuring door het Europees Parlement én alle nationale parlementen. Dan kunnen landen zoals Nederland een veto uitspreken.

Om dit te omzeilen, kan de Europese Commissie het Mercosur-verdrag opsplitsen. Het handelsgedeelte hoeft dan alleen door de EU te worden goedgekeurd via een gekwalificeerde meerderheid. Dat betekent dat minstens 55% van de EU-landen moet instemmen, en dat die landen opgeteld minstens 65% van de EU-burgers vertegenwoordigen. Anders gezegd: de tegenstemmers moeten meer dan 35% van de bevolking vertegenwoordigen om het tegen te houden. Nederland, Frankrijk en Polen komen samen maar aan iets meer dan een kwart.

Een dergelijke splitsing is niet nieuw. Het gebeurde enkele jaren geleden al eens met Ceta, het handelsverdrag tussen de EU en Canada. Verschillende lidstaten weigerden om dat te ratificeren, waardoor het verdrag nog steeds niet volledig van kracht is. Toch werd ook hier het handelsgedeelte losgekoppeld en goedgekeurd.